

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 74 hallituksen esityksen johdosta laiksi tullilaitoksesta

Eduskunta on 16 päivänä marraskuuta 1990 lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 268 laiksi tullilaitoksesta.

Tullilaitoksen tehtävät ja organisaatio on säännelty pääpiirteittäin tullihallinnosta annetulla lailla (213/74). Tullilaitos jakautuu valtiovarainministeriön alaiseen tullihallitukseen ja sen alaiseen aluehallintoon. Laitoksen alaisuussuhdetta ministeriöön ei ole tarkemmin määritelty. Laitoksen sisäinen organisaatio on jätetty lähes kokonaan asetuksella säädettäväksi.

Tullilaitoksen tehtäväalue ei ole enää niin pysyvä kuin aikaisemmin vaan laitoksen on mukauduttava nopeasti toimintaympäristön muutosten aiheuttamiin uusiin tehtäviin ja toimintatapoihin. Samalla sen on kehitettävä entistä joustavammaksi ja tehokkaammaksi palvelulaitokseksi.

Hallitus ehdottaa, että säädettäisiin laki tullilaitoksesta. Sillä korvattaisiin nykyinen laki tullihallinnosta. Lakiehdotuksen 1 §:n mukaan tullitoimintaa varten on valtiovarainministeriön alainen tullilaitos, jossa on tullihallitus sekä sen alaisena tullilaboratorio ja tullipiirejä.

Tullilaitoksen tehtävät ehdotetaan niiden nopean muuttumisen vuoksi määriteltäväksi aikaisempaa yleisemmin. Samalla säädettäisiin, että valtioneuvosto ja valtiovarainministeriö voisivat osoittaa laitokselle eräitä tehtäviä ja että ministeriö voisi asettaa sille tulos- ja kehittämistavoitteita.

Tullilaitoksen johto-organisaatiota ehdotetaan uudistettavaksi siten, että tullihallituksen kollegio lakkautettaisiin ja laitoksen ylimmäksi johtoelimeksi tulisi johtokunta, josta säädettäisiin tarkemmin asetuksella. Johtokunnan, jossa olisi enintään kuusi jäsentä, asettaisi valtioneuvosto kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Johtokunnan puheenjohtajana toimisi laitoksen pääjohtaja ja yksi jäsen edustaisi laitoksen henkilöstöä.

Lainkäyttöasioita varten tulisi tullihallitukseen erityinen tullilautakunta. Lautakunnan kokoonpanosta ja asioiden käsittelystä lautakunnassa säädettäisiin asetuksella. Lautakunnan puheenjohtajana toimisi asetuksen mukaan tullilaitoksen pääjohtaja ja muina jäseninä eräät tullihallituksen osastojen päälliköt. Tullihallituksen pääjohtaja voisi lisäksi määrätä lautakuntaan tarpeen mukaan enintään kaksi asiantuntijajäsentä.

Valiokunta on käsitellyt asian ja todennut hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen tarkoituksenmukaiseksi. Hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen valiokunta on päättänyt asettua puoltamaan hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä.

Hallituksen esitykseen sisältyvän 4 §:n mukaan tullihallituksen käsiteltäväksi säädetyt valitusasiat ja ennakkotietoa koskevat hakemukset ratkaisee tullihallituksessa oleva tullilautakunta. Edelleen ehdotetaan säädettäväksi, että lautakunnan kokoonpanosta säädetään asetuksella.

Valtiovarainvaliokunnan käsityksen mukaan edellä tarkoitettu säännösehdotus ei ole sopu- soinnussa sen kanssa, mitä eduskunnan perustuslakivaliokunta on pitänyt tarpeellisena vastaavansisältöisten säännösehdotusten sisällöstä. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa tehtäväksi lakiehdotuksen 4 §:ään tarvittavat lisäykset.

Valiokunta ehdottaa, että tullilautakunnan puheenjohtajana toimisi tullilaitoksen pääjohtaja ja muut neljä jäsentä määräisi valtioneuvosto kolmivuotiskaudeksi tullihallituksen virkamiehistä. Näin lautakunta edustaisi edelleen tullihallitusta; eri laeissa näet säädetään mahdollisuus valittaa alempien tulliviranomaisten päätöksistä tullihallitukseen. Kun lainkäyttöelimeksi on edellytettävä riittävää juridista asiantuntemusta, ehdotetaan säädettäväksi, että lau-

takunnan jäsenten enemmistön tulee olla lainoppineita. Koska tullihallituksen virkamiehet vaihtuvat tai heidän tehtävänsä tullihallituksessa saattavat entistä joustavammin muuttua, ehdotetaan muiden kuin puheenjohtajan jäsenyys säädettäväksi määräaikaiseksi, mutta heidän oikeutensa pysyä tässä tehtävässä toimikauden ajan turvattaisiin samalla tavoin kuin tuomarien oikeus pysyä virassaan. Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi, että asioiden käsittelytä lautakunnassa on voimassa, mitä laillisesta oikeudenkäyntijärjestyksestä on säädetty.

Valtiovarainvaliokunnan käsityksen mukaan tullilaitoksen johtokunnassa henkilöstön edustajalla tulisi olla myös varajäsen.

Valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen näin kuuluvana:

L a k i

tullilaitoksesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1—3 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

4 §

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Lautakunnan puheenjohtajana toimii tullilaitoksen pääjohtaja. Muut neljä jäsentä määrää valtioneuvosto tullihallituksen virkamiehistä kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Heidän oikeudestaan pysyä tehtävässään on muutoin

voimassa, mitä tuomarinviran haltijoista on säädetty. Vähintään kolmen jäsenen tulee olla tuomarinvirkaan oikeuttavan tutkinnon suorittaneita.

Asioiden käsittelystä lautakunnassa on voimassa, mitä laillisesta oikeudenkäyntijärjestyksestä on säädetty.

5—8 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Helsingissä 27 päivänä marraskuuta 1990

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Mäki-Hakola, varapuheenjohtaja Luttinen, jäsenet Ahonen, Kettunen, Kääriäinen, Laaksonen,

Lahti-Nuuttila, Maijala, Malm, Ranta, Sasi, Savolainen ja Tenhiälä sekä varajäsenet Pekkarinen, Pohjanoksa ja T. Roos.
